

Кои аспекти на енергийната сигурност бихте определили като основни в контекста на новите геополитически реалности?

Енергийната сигурност е съществена част от националната сигурност на всяка страна. Морската енергийна сигурност, в частност, е основен елемент от общата енергийна сигурност. Ако трябва да се даде определение за нея, то вероятно би включвало всички дела и задължения, отнасящи се до енергийния поток, който се осъществява по море.

Основните проблеми с морската енергийна сигурност са свързани с Изключителната икономическа зона и континенталния шелф, поради обширните им размери, сравнително ниските възможности за наблюдение и контрол и ограничените суверенни права на крайбрежната държава.

Отговорностите за гарантиране на морската енергийна сигурност в България падат основно върху ВМС, което налага притежаване или развиване на определени способности.

Като начало, за предотвратяване на заплахи срещу морската ни енергийна сигурност (напр. атентат срещу платформа за добив на шистов газ, намираща се в нашите териториални води) е необходимо изграждането на интегрирана система за наблюдение на водното ни пространство. ЕКРАН отчасти задоволява тази необходимост, но все още нямаме осветяване на подводната обстановка, а и за взимане на превантивни мерски е важно взаимодействието ни с подобни системи, изградени в нашите държави - съседки Турция и Румъния. Нужни са още качествени системи за опознаване, комуникация и, ако се наложи, въздействие. Всички тези системи трябва да работят в синхрон, а времето за реакция на всяка една от тях трябва да бъде сведено до минимум. Необходими са бързодвижещи се катери и/или морска авиация, както и дежурни екипажи.

Важно е и да се оцени вероятността от заплаха и чисто икономически да се избере между варианти като обектова защита или действия по извикване.

В заключение, като основни аспекти на морската енергийна сигурност бих определила правното доизясняване на законовите наясноти относно действията, които могат да бъдат използвани за защита и самоотбрана, както и развиването на определени функции, които ВМС да може да изпълнява при необходимост.

Какви са перспективите за укрепване на евроатлантическото партньорство след срещата на върха на НАТО в Уелс? Как виждате приноса на България в това отношение?

Основните въпроси, обсъдени на срещата на върха на НАТО в Уелс, проведена се на 04-05.09.2014г., са за създаването на план за защита на Източноевропейските членове на Алианса от новата заплаха от Русия, подновяване задължението за увеличаване на разходите за отбрана и създаване на коалиция за борба срещу „Ислямска държава“.

Решаването на всеки един от тези въпроси изисква още по-силно взаимодействие между страните-членки на НАТО, а България, в частност, трябва да положи допълнителни усилия за укрепването на позициите си в евроатлантическото партньорство. Тази необходимост се налага заради уязвимото ни географско положение спрямо Русия и заплахите, отправени към страната ни от „Ислямска държава“.

За съжаление състоянието на армията ни е на недостатъчно високо ниво за адекватна реакция при заплаха от военна криза, така че основният ни принос в укрепването на евроатлантическото партньорство се изразява в изключително сътрудничество с останалите държави-членки на НАТО.

Сериозен проблем за отбраната на страната ни е ниският процент от БВП, отделян за отбрана. Поради това е добре да се обърне внимание на препоръката на НАТО за увеличение на военния бюджет до 2% от БВП, както и увеличение на процента, отделян от военния бюджет за подготовка на войските. Средният за НАТО е 8-10%, докато в момента за България е едва 3-5%.

Друга перспектива пред страната ни за приноса ѝ в НАТО е сериозно съдействие на силите за бързо реагиране, които ще бъдат в помощ на Източноевропейските страни при възможна опасност.

Недостатък от страна на България е и пренебрегването на заплахите, отправени към нас от „Ислямска държава“. Актът в Сарафово през 2012г. е доказателство за необходимостта от по-сериозно отношение към този проблем.

В заключение, новите реалности, пред които е изправена Европа, изискват по-тясно сътрудничество между България и останалите страни-членки на НАТО и отделянето на повече ресурси за отбрана.

Как спред Вас ще се отразят в краткосрочен план и дългосрочен план конфликтите в Украйна, Близкия Изток и Северна Африка върху системите на националната, регионалната и международната сигурност, в частност – върху евроатлантическото сътрудничество? Какви са очакванията ви по отношение на последствията от тези кризи за България?

Срещата на върха на НАТО в Уелс през септември тази година категорично затвърди наличието на сериозни проблеми в опазването на мира в Европа и по света. За съжаление страните-членки на Алианса, водени от своите икономически цели, нелесно успяват да стигнат до консенсус и още по трудно намират решение, адекватно и удобно за всички държави, които са част от евроатлантическото сътрудничество.

Конфликтът в Украйна показва много слаби места в работата на Алианса. По-големият проблем, пред който сме изправени, обаче, според мен, се крие в ислямските течения, които създават сериозна заплаха не само за Изтока и Африка, но и за Европа и то до голяма степен от непредвидима посока.

Националната сигурност, особено на Източноевропейските държави, е засегната. Станахме свидетели как отделни региони се отделят от границите на държава, така че и регионалната сигурност е уязвима. За България това важи с изключителна сила, тъй като немалка част от Южна и Югозападна България е заселена от мюсюлмани. В медийното пространство напоследък се заговори за съществуването на нелегални ислямски пансионери за деца у нас, което е поредното доказателство за проблема.

Конфликтите в Близкия Изток и Северна Африка дадоха повод на нативното население в проблемните държави да имигрира, а България, за съжаление, не е добре подготвена за вълната от нелегални чужденци, която ни залива през последните месеци. Ето поредната слаба страна в сигурността на държавата ни.

В заключение, проблемите, пред които са изправени Европа и света, напоследък са изключително сериозни и могат много пагубно да се отразят върху международната сигурност и евроатлантическото партньорство. Добре е България да има разумно решение относно аспектите на международните проблеми, които я засягат, и твърдо да отстоява позициите си, които трябва да бъдат в полза на цялата нация.